

2008

Katamaran eller enskrovsbåt?

ScandiMarine Ltd.

4/5/2008

Katamaran eller enskrovsbåt?

En objektiv, och en smula subjektiv skrift om fördelarna med en katamaran jämfört med enskrovsbåtar. Här pratar vi bara om moderna s.k. Cruising Cats och motsvarande enskrovsbåtar. Den som läser detta skall veta att undertecknad var länge en organiserad katamaranhatare, tills han blev omvänd. Skriften baseras på egen begränsad erfarenhet samt duktigt och professionellt folk som upplevt segling under alla tänkbara omständigheter, katamaran eller inte...

En surfboardåkare passerar en Privilege 615. Bägge farkosterna representerar ett innovativt sätt att ta sig fram på vatten

I hamnen eller för ankars...

En katamaran är mycket bättre som ankarliggare. Med sin enorma bredd så rullar hon inte i sjögång, eller av svall från passerande båtar. Att bo ombord blir mera likt livet på land.

Bredden gör att sittbrunnen, eller vad man nu skall kalla det, är mera som en liten tillhörande tomt eller altan. Man kan promenera omkring och röra sig förhållandevis fritt. I tropiskt klimat är det naturligtvis en stor fördel då man vistas nästan hela dagarna under biminin/taket till cockpiten.

Katamaranen har nästan alltid durken i sittbrunnen och salongen i samma nivå. Det blir naturligare och bekvämare när allt blir en integrerad enhet och man slipper den eviga trappan ner till "källaren". Ofta är salongens panoramarutor i ögonhöjd för de sittande i salongen, vilket gör att alla ser havet, vad man än sysslar med ombord. Trots allt det är ju därför vi älskar båtsporten, att se hav och skärgrådd, eller hur? Det finns så gott om utrymme att man får ett helt annat utrymme och gemenskap.

Boytan i en 60 fots katamaran är som en normalstor svensk villa. Vill man ändå vara för sig själv så är man verkligen avskild i hytterna ombord. Oftast ligger dom i för och akter i respektive skrov.

Boendet under gång...

Det faktum att en katamaran inte lutar gör följande saker mycket bekvämare:

- Matlagningen är enklare, och säkrare, även i hårt väder. Man kan äta bättre mat eftersom det fortfarande är möjligt att laga riktig och varm mat. De flesta katamaraner har inte ens kardansk upphängning av spisen.
- En katamaran tenderar till att höja och sänka förskeppet i hög sjö, medan du knappast har någon rullning alls. Detta innebär ofta att sjösjukan inte drabbar katamaranbesättningar i lika hög grad som hos enskrovsbåtarnas besättningar.
- Det är lättare, men framför allt säkrare att arbeta på däck på en båt som inte rullar. Ev segelbyten eller revningsarbete blir mycket lättare.
- Man sover bättre i en båt som inte rullar i sjön.
- Ett annat intressant fenomen med katamaransegling är att en hel del luft samlas av det dynamiska trycket under överbyggnaden och mellan de inre skrovsidorna. Detta framkallar en form av luftkudde som hjälper till att göra sjöhävningen lite mjukare och mera behaglig.

Säkerhet...

Som vi all vet, så dog uttrycket "osänkbar" en Aprilafton i Nordatlanten 1912. Det är viktigt att minnas detta när säkerhet är på tapeten. Det är under diskussioner om katamaranernas säkerhet som de flesta skrönorna gör sin entre. - En katamaran kan välta och då kommer hon inte upp igen. Helt riktigt, med undantag av att EN CRUISINGKATMARAN VÄLTER INTE. TV bilder med kapsejsade katamaraner eller trimaraner handlar om racingbåtar, som seglas till det yttersta, ej sällan i farter runt 35 knop byggda i superlätt material vars belastning alltid ligger runt materialets brottpunkt. . Det är som att jämföra en formel 1 bil med en Volvo Combi. Med alla fakta på handen så kan man med lätthet konstatera att som crusingbåt över de stora haven inte finns något säkrare än en katamaran, end of story. En kollision med ett stort handelsfartyg eller en omfattande brand ombord är väl den troligaste orsaken för ett totalhaveri. Katamaranen har flera vattentäta skott i varje skrov. En kollision med en flytande container betyder inte totalhaveri utan snarare nedsatt fart. Enligt Lloyds finns det siffror på att en cruisingkatamaran välter ungefär lika sällan som en enskrovscruiser sjunker till botten. Då handlar det oftast om oceanvindar gott över 35 m/sek och att katamaranen helt enkelt voltar, inte välter, i sjöarna. Tyvärr för enskrovsbåtarna så försvinner deras båt ner i djupet. En katamaran håller sig ändå flytande, vilket ökar möjligheten till överlevnad dramatiskt. Alla moderna cruisingkatamaraner har "re-entry access" dvs stora, öppningsbara glasluckor så man kan komma in i katamaranen och hämta proviant, etc, om nu det otroliga händer att hon hamnar upp o ner.

En cruisingkatamaran är generellt snabbare än sin enskrovskusin och har större möjligheter att segla bort från dåligt väder. Man kan säga att fart ger ytterligare säkerhet. Vidare kan nämnas att en katamaran alltid har två motorer. Det innebär att man alltid har motorkraft samt tillgång till el. Laddning, mm. En katamaran har i regel mycket mindre djupgående, det är naturligtvis en viss säkerhetsdetalj men framför allt innebär det att man kommer in på mycket grundare vatten än enskrovsbåten.

En Privilège 615 för ankars på grunt vatten någonstans i Franska Polynesien

Manövrering...

Med en motor i varje skrov är det självklart att katamaran är vida överlägsen. Vanligt är att man kör en motor i taget i katamaraner. Den assymetriska motorkraften påverkar inte katamaranens kursstabilitet nämnvärt.

Hastighet...

En cruisingcat och en motsvarande enskrovsbåt har olika seglingsegenskaper. Rent generellt gäller att katamaranen är snabbare. Man skall nog inte överdriva överlägsenheten. Många katamaranseglare pratar om farter runt 15-20 knot, men då hjälper nog surfing till en del. Katamaranen som har en självstabilitet har till skillnad från enskrovsbåtar inget behov av att släpa runt på en massa bly. Katamaranen håller dessutom alltid maximal segelyta exponerad mot vinden. En katamaran är dock aningens känsligare för överlast eller feltrimmad last.

Sammanfattning...

Moderna segelbåtar är idag otroligt säkra. De är välbyggda. Navigationsutrustningen är lika bra som trafikflygets multimiljonanläggningar, autopiloter, mm gör att segling idag är en förhållandevis säker sysselsättning. Av den anledningen finns det heller inte mycket "macho" kvar. Att i regn o rusk stått till rors en hel natt, levt på kall mat och gått på väggarna en vecka, genererar inte längre en

tillfredsställelse att klarat av något speciellt, möjligen en begynnade avsmak för segling och kanske en kraftig förkylning.

Katamaranens fördelar att bo ombord på stora öppna ytor i kombination med satellite trackers, telefon o internet tillgängligt dygnet runt, gör att båttypen passar perfekt till seglande boende där i många fall arbetet kan skötas ombord.

Massor med utrymme för gemenskap och trevnad i salongen på en Privilege 615.

Katamaranen kommer starkt i alla världsdelar. Bara i Sverige har försäljningen ökat från noll till 20-30 talet sålda och flera är på väg. Faktum är att c:a 50% av alla som går över till katamaran är motorbåtsfolk, medan en annan stor grupp är gamla beckbyxor som vill fortsätta segla trots att leder och ryggar protesterar. I USA ökar katamaranförsäljningen med c.a 20% per år och är det överlägset snabbast ökande segment inom yachtingsporten. Andrahandsvärdet är också skyhögt och i många fall är en begagnad katamaran dyrare än ursprungliga nypriset. Att i dagens ekologiska tänkande, acceptera en bränsleförbrukning på c:a 5 liter/distans är svårt. Detta gör också att en investering i en större motorbåt är rena ryska rouletten med investerat kapital. Om vi får en höjning av bränslepriser med 25-50% vilket idag är fullt möjligt, så hamnar våra stora motoryachts som närmaste grannar med Wasavarvet och andra utrangerade skepp.

Avslutningsvis så gäller det faktum att har man en gång provseglat en katamaran, så har man mycket svårt att gå över till enskrovare igen. För att ytterligare strö salt i såren så kommer automatiskt många skeptiker att ansluta sig till katamaranens fans. När man med nyinköpta Kevlar/Mylar segel, supertrimmad båt o besättning blir omseglad med 5 knops skillnad av en cruising cat där gästerna i salongen just avslutat förrätten och årgångsvinet i kristallglas, jaa då är fan lös...

Men han har ju glömt en sak, säger den borne katthataren. Detta är hans sista trumfkort, Det är svårt att hitta gästhamnsplats, svårt med hemmahamn och förvaring av båten. Joo förvisso. Jag ringde en hamn i cetrala Stockholm häromdagen och frågade om sommarplats för en 60 fots katamaran. 18 meter lång och 9 meter bred. - Ojj svarade man, vi får visst ta bort en bom då...

Allt ordar sig med lite god vilja....

Ron

ScandiMarine Ltd. - Stockholm

info@scandimarine.com

+46 708 22 40 70 el. +46 8 530 688 70